

Paperittomien terveydenhuolto

Moona Merikallio

Yleislääketieteen erikoislääkäri

Paperittomien asiantuntijalääkäri

Kalasadaman terveysasema ja paperittomien ja
turvapaikanhakijoiden keskitetty neuvola

Helsingin kaupunki

Helsinki
Helsingfors

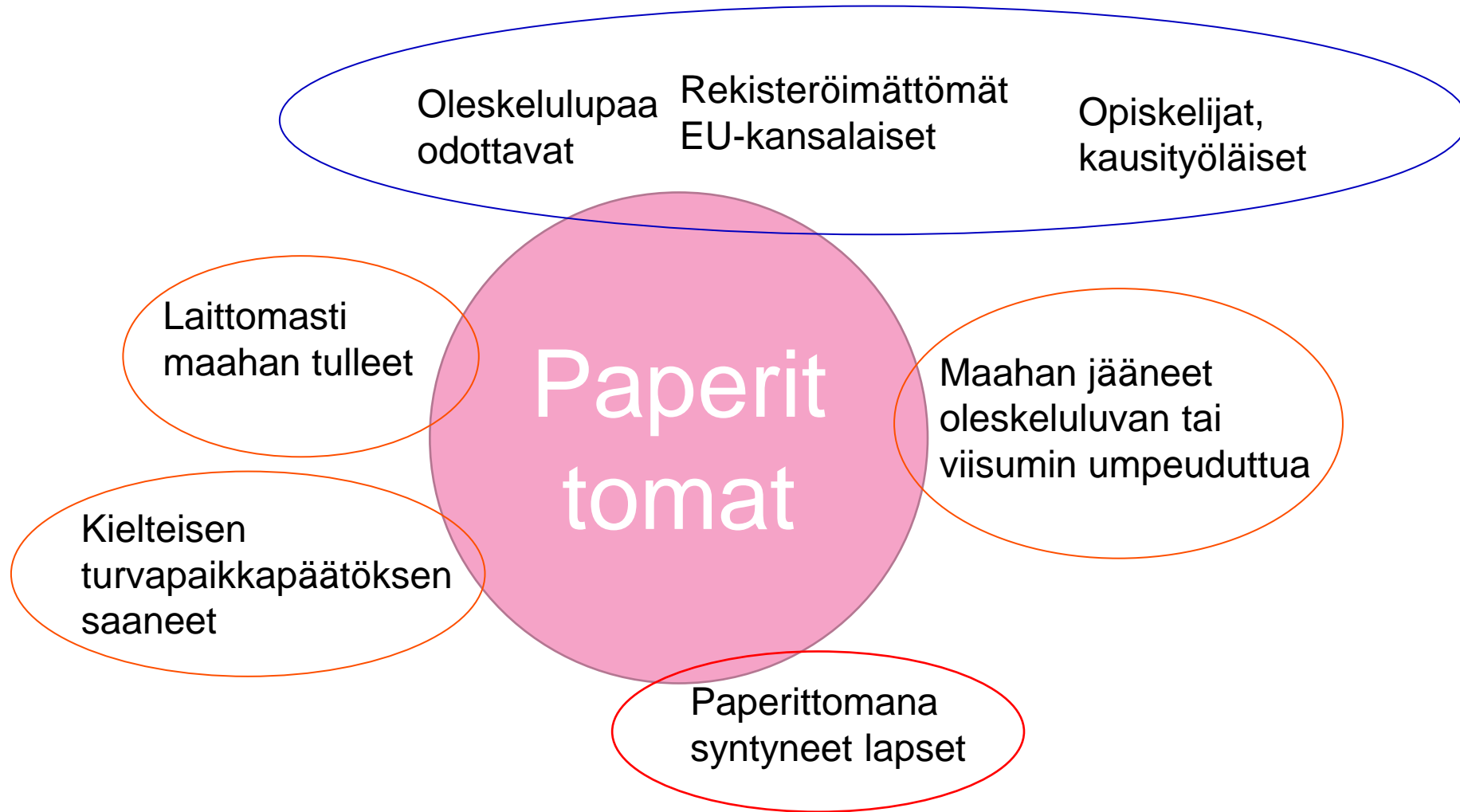

Paperittomat

- Suomessa arviolta 3000-5000 (6 000) paperitonta
 - Suurin osa oleskelee pääkaupunkiseudulla
- Paperittomuus viittaa oikeudelliseen asemaan, ei siihen, onko passia tai henkilökorttia
 - Oikeudellinen asema voi muuttua (ja usein muuttuu!)
- Paperittomat ovat pääosin työikäisiä ja terveitä
 - On myös lapsia ja vanhuksia
- Paperittomat voivat olla laillisesti tai laittomasti maassa

Kuka on paperiton (STM)

- maassa ilman oleskelulupaa oleskelevaa, muualta kuin EU- tai Eta-valtiosta tai Sveitsistä tullut henkilö. Henkilön oleskelulupa on umpeutunut tai maahantulo / maassa oleskelu ei ole ulkomaalaislainsäädännön mukaista tai henkilö odottaa oleskeluluvan käsittelyä Suomesta käsin.
- maassa tilapäisellä oleskeluluvalla oleskelevaa, muualta kuin EU- tai Eta-valtiosta tai Sveitsistä tullutta henkilöä, jolla ei ole Suomessa kotikuntaa tai oikeutta saada terveydenhuollon palveluita EU-lainsäädännön tai kansainvälisen sopimuksen perusteella.
- Suomeen muualta kuin EU- tai Eta-valtiosta tai Sveitsistä tullutta henkilöä, jonka kotipaikkaoikeuden käsittely on kesken tai epäselvä.
- EU-kansalaista, jonka maassa oleskelu on laillista, mutta jolla ei ole vakuutusturvaa sairauden tai sairaanhoidon varalle.

Paperittomien oikeus hoitoon: lakimuutos voimaan 1.1.23

ennen

- Paperittomille tarjottava kiireellinen hoito
- Kustannukset voidaan periä täysimääräisinä
- Monet kunnat tarjonneet lakisääteistä laajempia palveluita
 - Oleskelukunta vaikutti suuresti siihen, mitä palveluita tarjotaan

1.1.2023 alkaen

- Paperittomille tarjottava välttämättömiksi arvioidut terveyspalvelut koko maassa
 - Lapsille tarjottava laajat palvelut
- Paperiton on ensisijaisesti itse vastuussa hoidon kustannuksista
- Jos henkilö on ilmeisen varaton, HVA voi hakea suoraan valtiolta korvauksia hoidosta

Välttämättömät terveystalvet

- Sellaiset palvelut, joiden antamatta jättäminen heikentäisi potilaan terveydentilaa lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä
 - Terveysthuollon ammattihenkilö määrittelee hoidon välttämättömyyden
- Välttämätöntä hoitoa on ainakin
 - raskauteen ja synnytykseen liittävät palvelut
 - pitkäaikaissairauksien ja muiden sairauksien välttämättömään hoitoon liittyvät palvelut
 - yhteiskunnan suojelemiseksi tarpeelliset tartuntatautilain mukaiset terveystarkastukset ja rokotukset.

Kiireelliset terveystalvelut

- Usein ajateltu kiireellisten terveystalveluiden tarkoittavan päivystysluonteista hoitoa
 - Määritelmä on vaikea, sillä moni ei-päivystyksellinen asia muuttuu hoitamattomana kiireelliseksi ja päivystykselliseksi
- Tiukan tulkinnan mukaan perussairauksia ei hoidettaisi eikä esim. raskaana olevat ja lapset pääsisi neuvolaan
 - Lasten vakavat sairaudet jäisivät todentamatta, kasvunseurantaa ei olisi ja rokotukset jäisivät antamatta
 - Mahdolliset raskauden aikaiset komplikaatiot ja infektiot jäisivät tunnistamatta ajoissa-> äidin ja lapsen henki ja terveys vaarantuisi
 - Hoitamattomana moni perussairaus voi johtaa hyvin vakavaan tilanteeseen ja kalliiseen hoitoon
 - Esimerkkinä insuliinihoitoinen diabetes, astma, epilepsia, sydän- ja verisuonitaudit, hoitamattomat hammasinfektiot, HIV ym
- Mikäli terveystalveluita rajoitetaan, jää myös moni tarttuva tauti löytymättä ja henkilöt tippuvat täysin yhteiskunnan ulkopuolelle

Helsingin malli

- Helsinki on tarjonnut paperittomille potilaille välttämättömät terveystalvelut jo vuodesta 2018 (lapsille ja raskaana oleville laajat palvelut jo vuodesta 2013)
- Edellämainituiden välttämättömien hoitojen lisäksi tarjotaan myös ehkäisypalvelut

- Helsingissä:

Paperittomien terveystiimi	Paperittomien ja turvapaikanhakijoiden keskitetty neuvola
1 hoitaja	4 hoitajaa
1 osa-aikainen lääkäri	1-2 lääkäriyöpäivää/viikko
Matalan kynnyksen walk-in palvelu	
Tiivis yhteistyö sosiaalityön kanssa	

Lopuksi

- Useiden tutkimusten mukaan (mm. Saksassa ja Espanjassa) välttämättömän hoidon tarjoaminen vähentää terveydenhuollon kustannuksia
- Tutkimusten mukaan hoito- oikeudella ei ole pito- tai vetovaikutusta maahanmuuttoon
- Välttämättömän hoidon tarjoaminen on sekä eettisesti oikein että kustannustehokasta
- Moni paperiton saa kuntapaikan ennemmin tai myöhemmin, joten olisi epätarkoituksenmukaista alkaa hoitamaan tai ennaltaehkäisemään sairauksia vasta myöhemmässä vaiheessa
 - Esimerkiksi raskaus tai diabetes

KIITOS

moona.merikallio@hel.fi

040 561 0410

